

Alte Drucke

Davidis Chytræi In Historiam Iosvæ, Iudicvm, Rvth, in Prophetas & Psalmos aliquot; & Sententias Syracidæ

Chytræus, David

Lipsiae, 1592

VD16 C 2504 T. II

Caput XXI.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-148122

tebras abdere, sed doctrina, consilio, & industria sua ecclesiae & Reipublicae seruire debet.

ἄλλω δ' ἐν τῆθεσι τιθεὶ νόον Ὀρουπὰ Ζῆς
ἐσθλόν, ἔδ' ἐτε πολλοὶ ἐπαυρίσκοντ' ἀνθρώποι,
καὶ τε πόλεις ἐσάωσεν.

Alterius, Iouis arbitrio, sapientia cordi
Infidet, hic multis prodest mortalibus vnus,
Consilioque vrbes seruat.

Seneca epistola 6. In hoc gaudeo aliquid discere, vt doceam. Si cum hac exceptione detur sapientia, vt illam inclusam teneam, nec enunciam, reijciam.

Caput XXI.

Iustitia utilis.
Noli amplius peccare.

F

ILI mi, si peccasti, desine à peccato & ora, vt & praterita tibi condonentur. Deuita peccata quasi serpentem. Nam si nimium prope accesseris, punget te. Dentes eius vt dentes leonis, & occidunt

hominem. Quodlibet peccatum est instar gladij acuti, & sanciat insanabiliter. Qui iniuria afficit, & vim infert, tandem mendicitate plectitur. Homo superbus tandem de domo sua & facultatibus naufragatur. Nam protinus, cum clamat afflitus, audit Deus & ultio subito veniet. Qui se admoneri non patitur, hic iam via ingreditur impiorum. Qui timet Deum, afficitur admonitionibus. Qui autem superbe adhuc insultat, hunc tamen Deus videt procul, & homo prudens cernit, quod

Docilitas.

Iniustitia & rapina.

Sapientiae & stultitiae discrimina.

ille prope interitum est. Qui domum suam edificat opibus alienis, coaceruat lapides ad sepulchrum sibi. Totus caetus impiorum est velut floccus stupa, quam flamma deuorat. Impij incedunt scilicet litostrotho specioso, cuius finis fundamenta sunt inferni. Qui obseruat mandata Dei, non sequitur somnia capitis sui, & timere Deum ex animo, sapientia est. In ingenijs illiberalibus frustra est labor educationis. Quidam satis mentis habent, & tamen plurimum damni dant. Hominis sapientis doctrina sicut torrens, & scaturigo viua. Cor autem stulti est veluti vas plenum rimarum, hac atq; illac persfluens, nec doctrinam vllam continere potest. Quando homo prudens audit doctrinam bonam, laudat eam & late seminat eam: Verum si audiat eam petulans & contemptor, displicet ei, & post

& post

Et post tergum projicit eam. Sermones stulti sunt veluti sarcina premens in itinere. Fucundi autem sunt sermones sapientis. In senatu attentio est ad verba sapientis, & eius sermones magni momenti habentur. Sermo stulti est instar domus ruinosa & lacera. Et quidnam consilium hominis imprudentis sibi velis, ne intelligi quidem potest. Stultus fugit disciplinam non aliter atq; si compedes ei injiciantur. Sapiens autem pro aureo ornamento aestimat, & pro armillis in brachio dextero. Stultus inopinatò irruit in ades alienas. Prudens autem verecundè se gerit. Stultus vel per fenestram alienam inserit caput suum. Prudens autem foris expectat. Insignis rusticitas est, auscultare ad ostium. Homo prudens duceret hoc sibi turpe esse. Stulti effundunt nihil ad rem pertinentia: Sapientes autem aurificis libella verba sua expendunt. Stulti habent in labijs cor suum. Sapientes autem os suum in corde inclusum habent. Stultus sonore cachinnos edit. Sapiens autem verecundè subridet. Quando impius execratur sceleratos, execratur seipsum. Susurrones ipsi sibi nocent, & nemo eis libenter conuersatur.

SEX continet locos præcipuos. I. DE IUSTITIA VNIVERSA. Si virante omnia peccata Lege Dei prohibita, & obediēte Deo iuxta omnia eius mandata, præcipit. Vitur autem argumento ab inutili seu pœnis peccatorum, quæ sunt aculei mortis. Idque amplificat tribus similitudinibus seu Iconibus, vt serpens virulentum morsum infigit: vt Leo prosterit & conterit obuia: vt gladius acutus lethale vulnus infigit: ita peccatum occidit hominem, dum & conscientiam horribiliter vulnerat & exagitat in hac vita, & perpetuis animæ ac corporis cruciatibus plectitur in omni æternitate. I I. Superbis tyrannis pœnas minatur. Et congruit cum cantico Maria: Dispergit superbos mente cordis sui. Deponit potentes de sede, vt Pompeius, Antonius & alij infatuati potentia & rebus secundis, tandem omnium fortunarum suarum & vitæ etiam naufragium fecerunt. Virtutes oppositæ sunt IUSTITIA neminem lædens, & MODESTIA. Qui se admoneri non patitur. III. Repetit præceptum de DOCILITATE auscultante aliorum admonitionibus, & emendante errores & mores viciosos, de quibus corrigendis, voce parentum, magistratum, præceptorum, vel amicorum admonetur. Huic virtuti opposita est pertinacia & superbia, quæ suam *κενοδοξίαν* pluris facit quàm veritatem, & errare mauult, quàm alteri vera monenti cedere. Cur errare pudens præuè, quàm discere malo? Qui domum suam adificat opibus alienis. IIII. Iniustitiam seu rapinas & auaritiam, sibi ipsi exitium accersere docet, & generalem sententiam de pœnis & interitu impiorum subito attexit. Qui obseruat mandata Dei, non sequitur somnia. V. Reliqua pars capituli descriptionem veræ SAPIENTIAE & antithesin sapientiæ & stultitiæ continet. Sapientia est vera

Superborum
pœna.

Docilitas.

Sapientia.

vera

vera agnitio Dei & vera pietas regens consilia & actiones vitæ omnes iuxta verbum Dei. **STULTITIA** est ignoratio & contemptus Dei, errans in opinionibus, consilijs, dictis & factis. Quia non verbum Dei, quod unica veritatis norma est, sed sui capitis somnia sequitur. Recitat autem Syracides quinque vel *sex discrimina*, quibus stulti & sapientes agnosci & discerni possint. Sapiens sua iudicia, consilia, mores, actiones & vitam totam dirigit ad normam mentis diuinæ expressam in verbo, in quo se patefecit Deus. Stultus spreta verbi diuini regula sui capitis somnia sequitur. Sapientes sunt dociles, patiuntur se verbo Dei erudiri, moneri & regi. Stulti sunt indociles & pertinaces. Sapientum consilia, dicta & facta sunt ordinata, recta, salutaria, & hominibus sanis grata & suaui. Stultorum verò consilia & sermones sunt inordinati, confusi, distorti, inutiles & perniciosi. Sapientes sunt modesti, verecundi, circumspècti, graues. Stulti sunt curiosi, *πολυπράγμονες*, imprudentes, præcipites. Sapientes sunt in loquendo cunctantiores, circumspècti, prudentes, & verba singula aurificis libella expendunt. Stulti sunt garruli, præcipites, futiles, *ἀθυροὶ γλωσσοί, ἀχαλνέες*. Sapientes sunt graues, sedati, alieni ab omni scurrili leuitate. E contra per rium multum debes cognoscere stultum.

Caput XXII.

Pigritia.

Liberi felices
aut infelices.

H

OMO piger perinde est atq; lapis in luto iacens. Qui leuat eum cogitur extergere manus. Filius, non bene educatus, ignominia est patris. Filia prudens facile elocatur, at filia parum proba à procis negligitur, & contristat patrem suum. Et que ferocula est, cum patri, tum & marito ignominia est, exosa quoq; utriq;. Sermo intempestiuus, musica est in luctu. Si quem admonere aut docere vis, observa tempus. Qui conatur docere stultum, perinde facit, atq; si fragmina resarcias in vase fictili, aut arctè consopitum excites. Qui loquitur stulto, loquitur stertenti, cum finieris sermonem, dicet, Quidnam erat? Super mortuo luctus suscipitur, eò quod hac luce nunc careat. Longè magis lugendus erat stultus, quod mente careat. Nemo nimio luctu debet se conficere de mortuis: Nam quietem nacti sunt. Vita vero stulti, morte est tristior. Septem diebus lugetur super mortuo, verum super stultis & impijs per omnem vitam. Ne multa loquaris cum stulto, neque conuersare homini parum prudenti. Vita cum, quantum potes, ne plectaris damno, & contamineris ab illo. Fuge eum ut pacem habeas, ne per stultitiam eius arumna te impli-

Admonitio-
nes tempesti-
uz.

cent &